

«عشق در مکتب حافظ» در لندن

آرش اسدزاده
کارشناس حقوق قضایی
مدیر روابط عمومی نشریه‌ی حافظ

است: «اعتقاد پویای حافظ به آزادی روحی و معنوی یا همان رندی و ستایش از شریعت عشق شاید تنها در شعر حافظ این قدر ملموس و قابل درک تصویر شده باشد. از طرفی او در اشعارش محتسبان و زاهدنمایان و قلدرانی را که در باطن چیز دیگری هستند به سخره می‌گیرد، آن هم در کمال خونسردی».

علاوه بر این هم‌زمان با کنفرانس حافظ و مکتب عشق، آثار مینیاتور ژیل پیکاک و چند هنرمند انگلیسی برگرفته از ۱۰ شعر حافظ در حاشیه‌ی کنفرانس به نمایش درمی‌آید. این مجموعه که شامل نقاشی - خطهایی از اشعار حافظ است با چاپی نفیس و حمایت دانشگاه آگزتر منتشر شده است و قرار است که پس از این به‌عنوان یکی از مواد درسی در این دانشگاه تدریس شود. تا امروز بیش از دو هزار نفر برای حضور در این کنفرانس ثبت‌نام کرده‌اند. ■

□ شاید بهترین پژوهش در باب عشق حافظانه را استاد پروفیسور سیدحسن امین در مقدمه‌ی **دیوان حافظ** چاپ دایرةالمعارف ایران‌شناسی نوشته باشد؛ اما امسال کنفرانس بین‌المللی «حافظ و مکتب عشق» (بدون حضور استاد که اکنون از دیار غرب به ایران عزیز بازگشته است)، در انگلستان برگزار می‌شود. دانشگاه آگزتر Exeter انگلستان از ۳۰ مارس ۲۰۰۷ به مدت چند روز میزبان بیش از ۴۰ شرق‌شناس و محقق خواهد بود که هر یک از آنان درباره‌ی جنبه‌های مختلف اشعار حافظ سخنرانی خواهند کرد. کنفرانس مکتب عشق در اشعار حافظ امیدوار است که بتواند جنبه‌های تاریخی، زیباشناختی، صور خیال و صناعات ادبی نهفته در اشعار حافظ را به دوستداران فرهنگ و تمدن شرق معرفی کند. پروفیسور جان لیک که یکی از برگزارکنندگان اصلی این کنفرانس است، درباره‌ی ارتباط حافظ و عشق می‌گوید: «در شعر حافظ عشق چنان متبلور است که باعث می‌شود جدای از صناعات ادبی که در زبان‌های دیگر چندان قابل درک نیستند، حافظ و مولانا تبدیل به محبوب‌ترین شاعران شرق در غرب بشوند».

سازمان‌دهندگان اصلی این کنفرانس، سازمان میراث ایران و دانشگاه آگزتر هستند که با همکاری استادان دانشگاه شیکاگو، اشعار حافظ را از منظر عشق‌شناسی بررسی می‌کنند.

هم‌چنین پروفیسور جیمز موریس، استاد دانشگاه بوستون قصد دارد مدتی به‌عنوان استاد میهمان، عشق در قرون گذشته را از منظر شعر حافظ تدریس کند. پروفیسور موریس معتقد است: در تحقیقات اخیر که در اشعار رمانتیک حافظ توسط غربی‌ها صورت گرفته است، علاوه بر تبیین نظریات زیباشناختی، فلسفه و عرفان، صناعات عاشقانه‌ی اشعار حافظ موشکافی شده است. نظریه‌ی عشق در شعر فارسی به نظرم بی‌نظیر است و می‌تواند تاریخچه‌ی بسیاری از مباحثی را که این روزها از آن به‌عنوان بحران یاد می‌کنیم، روشن کند. اغلب سخنرانی‌های این کنفرانس به‌صورت گسترده و عمیقی به واژگان نمادین اشعار حافظ و استفاده از ترمینولوژی پیچیده و فنی در ارتباط با شاهد و مستی که هر دو از دیدگاه حافظ، عرفانی و مقدس هستند، اختصاص دارد.

دانشگاه آگزتر در چند سال اخیر در یکی از بزرگ‌ترین مراکز پژوهشی، حافظ‌پژوهان و شرق‌شناسان اروپایی را گرد هم آورده است، و از سال ۲۰۰۴ تا امروز بیش از ۳۰ برنامه در نقد و معرفی اشعار این شاعر ایرانی در شهر لندن برگزار کرده است.

پروفیسور جان لیک درباره‌ی ویژگی‌های این کنفرانس معتقد

جز حیرتم نیفزود

ز آن یار دل‌نوازم شکری‌ست با شکایت
گر نکته‌دان عشقی خوش بشنو این حکایت
بی‌مزد بود و منت هر خدمتی که کردم
یارب مباد کس را مخدوم بی‌عنایت
رندان تشنه لب را آبی نمی‌دهد کس
گویبی ولی‌شناسان رفتند ازین ولایت
در زلف چون کمندش ای دل میبچ کان‌جا
سرها بریده بینی بی‌جرم و بی‌جنایت
چشمت به غمزه ما را خون خورد و می‌پسندی
جانا روا نباشد خون‌ریز را حمایت
در این شب سیاهم گم گشت راه مقصود
از گوشه‌ی برون آی ای کوکب هدایت
از هر طرف که رفتم جز وحشتم نیفزود
ز نهار ازین بیابان، وین راه بی‌نهایت
ای آفتاب خوبان می‌جوشد اندرونم
یک ساعت بگنجان در سایه‌ی عنایت
این راه را نهایت صورت کجا توان بست؟
کش صد هزار منزل بیش است در بدایت
هر چند بردی آبم روی از دُرت نتابم
چور از حبیب خوش‌تر کز مدعی رعایت
عشقت رسد به فریاد گر خود بسان «حافظ»
قرآن ز بر بخوانی با چارده روایت